ERA "TÂMPIT" UNGHIUL "OBTUZ" ÎN SECOLUL AL XIX-LEA? UN STUDIU TERMINOLOGIC DIACRONIC[1]

ALICE TOMA
Universitatea din Bucureşti / Université libre de Burxelles (ULB)

1. Preliminarii

Termenul este element al ştiinţei şi element al limbii în acelaşi timp. Ca element al ştiinţei termenul păstrează amprenta informaţiilor cu care s-a încărcat în existenţa sa din limbă, ceea ce autorii reţin sub efectul de ***istereză semantică*** (Gentilhomme 2000) înregistrat de noţiunea din spatele unui concept. Relaţia limbă – ştiinţa este explicată prin diverse distincţii, cum ar fi: ***termen – concept – obiect*** (Toma 2006) sau ***semnificat, desemnare, concept*** (Coşeriu apud Munteanu in *Lexic comun, lexic specializat. Angela Bidu-Vrănceanu. In honorem*, 2010), categorii „obiective" vs mentale (concept, semnificat). Terminologia discursivă ne permite să analizăm lingvistic termenii şi, în acelaşi timp, să menţinem prezentă distincţia ştiinţă vs limbă, complicată în plus de distincţia limbă comună vs limbaj specializat, distincţie pe care un studiu exclusiv special nu o poate întotdeauna bine reliefa. Vom arăta acest lucru prin studiul de caz pentru perechile de sinonime *tâmpit – obtuz* şi *trup – corp*, unde terminologia discursivă demonstrează că avem de-a face cu două situaţii distincte.

2. Diacronia paradigmatică a termenilor şi mobilitatea denotativă voalată

În fenomenul continuitate – inovare, un loc aparte îl ocupă perechile de sinonime. Luăm ca studiu de caz perechile *obtuz – tâmpit* şi *corp – trup*.

2.1. Sinonimie aparentă

Pentru prima pereche *obtuz – tâmpit* sinonimia apare numai la nivelul dicţionarelor, fiind absentă în textele de matematică. De aceea, procedăm cu meticulozitate, într-o primă abordare la înregistrarea faptelor lexicografice (V F-R Poienar 1840, D F-R Codresco 1859, VR-F Costinescu 1870**)**, pentru a trece ulterior la analiza şi interpretarea acestora.

Dicţionarul bilingv V F-R al lui Poienar 1840 face net distincţia între sensul din geometrie „Obtus, use, adj. *t. de géom.* Teşit, se zice de un unghiu care este mai mare decât

[1] *This work was supported by the strategic grant POSDRU/89/1.5/S/62259, Project „Applied social, human and political sciences. Postdoctoral training and postdoctoral fellowship in social, human and political sciences" cofinanced by the European Social Fund within the Sectorial Operational Program Human Resources Development 2007-2013*. Artcolul de faţă este o formă prescurtată a unui studiu publicat în Angela Bidu-Vrănceanu (2011), *Terminologie şi terminologii*, vol. II, EUB.

BDD-V1175 © 2014 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:03:37 UTC)

un unghiu drept [...]” [transliterația ns] şi sensul figurat: „minte slabă, duh tâmpit, care pricepe cu anevoie” [transliterația ns] sau sensul din ştiințele naturale „turtit” [transliterația ns].

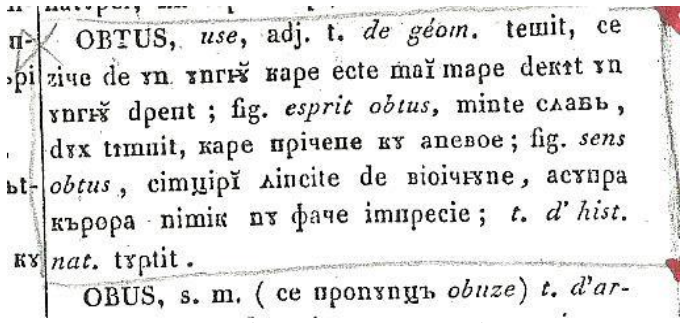
OBTUS, *use*, adj. t. *de géom.* teшit, ce ziче de ѵn ѵnгѣ̆ каре ecte maĭ mape dekѣt ѵn ѵnгѣ̆ dpeпt ; fig. *esprit obtus*, minte слабь, dѵx tѣmпit, каре прічепе кѵ aneвoe ; fig. *sens obtus*, cimцipĭ лiпcite de вioiчѣѵne, acѵпpa кърора nimiк nѵ фаче imпpecie ; *t. d' hist. nat.* tѵptit.
OBUS, s. m. (ce пpoпѵnцъ *obuze*) *t. d'ar-*

(V F-R Poienar 1840)

Aceeaşi distincție netă, sens o găsim în dicționarul bilignv D F-R al lui Codresco 1859: în geometrie „teşit, se zice de unu unghiu care este mai mare decâtu unu dreptu” [transliterația ns], iar figurat „minte slabă, duhu tâmpitu” sau „simțiri lipsite de viociune, asupra cărora nimic nu face impresiune”.

Dacă în primele două dicționare amintite înregistrarea sensurilor este clar delimitată, geometrie vs alte sensuri (figurate sau din alte ştiințe), în dicționarul bilingv VR-F al lui Costinescu 1870, *teşitu* şi *tâmpitu* sunt date ca simonime pentru subdomeniul geometriei:

Totuşi, acelaşi dicționar, când înregistrează cuvântul *tâmpit,* nu mai dă ca echivalent termenul *obtuz*: „Tămpitŭ, ă adj. şi subst. quare este tocitŭ, rossŭ. Se zice despre taişurĭ. – *fig.* omŭ nerodŭ, stupidŭ. *Hébété-e.*” (VR-F Costinescu 1870)

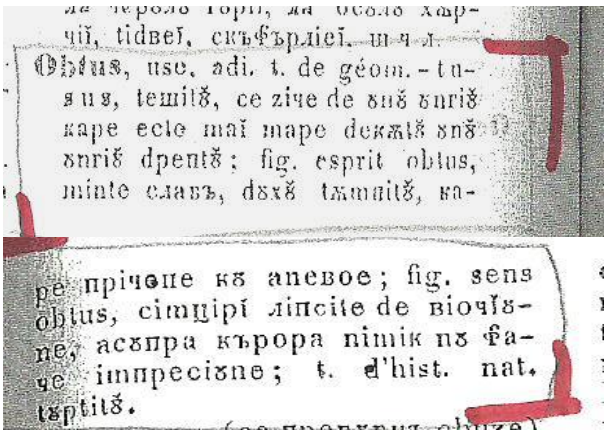
чiĭ, tidвeĭ, скъфърлieĭ. ш ч л.
Obtus, use, adi. t. de géom. - tusus, teшitŭ, ce ziче de ѵnŭ ѵnгiŭ каре ecte maĭ mape dekѫtŭ ѵnŭ ѵnгiŭ dpeпtŭ ; fig. esprit obtus, minte слaвъ, dѵxŭ tѫmпitŭ, ка-
pe прічепе кѵ aneвoe ; fig. sens obtus, cimцipĭ лiпcite de вioчĭѵne, acѵпpa кърора nimiк nѵ фаче imпpeciѵne ; t. d'hist. nat. tѵptitŭ.

(D F-R Codresco 1859)

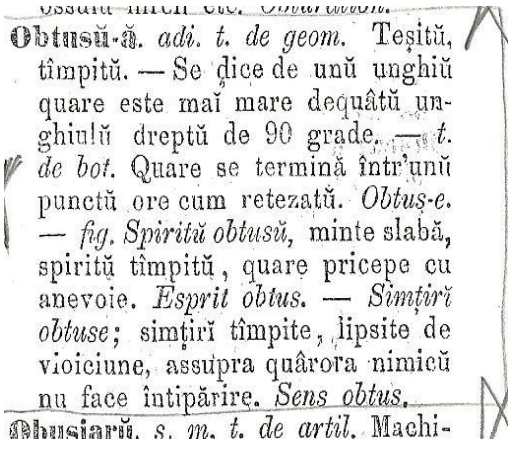
Obtusŭ-ă. *adi. t. de geom.* Teşitŭ, tîmpitŭ. — Se dice de unŭ unghiŭ quare este maĭ mare dequâtŭ unghiulŭ dreptŭ de 90 grade. — *t. de bot.* Quare se termină într'unŭ punctŭ ore cum retezatŭ. *Obtuș-e.* — *fig. Spiritŭ obtusŭ,* minte slabă, spiritŭ tîmpitŭ, quare pricepe cu anevoie. *Esprit obtus.* — *Simțirĭ obtuse;* simțirĭ tîmpite, lipsite de vioiciune, assupra quârora nimicŭ nu face întipărire. *Sens obtus.*
Obusiarŭ. *s. m. t. de artil.* Machi-

(VR-F Costinescu 1870)

Încă de la începutul secolului al XX-lea, utilizarea lui *tâmpit* ca sinonim al lui *obtuz* se estompează şi este evident marcată pentru sensul figurat („Obtuz, ă adj. (lat. *obtusus*, dela *obtundere*, a lovi, a bate, a slăbi, *fig.* a tîmpi) 1) neascuțit la vârf; 2) lipsit de finețǎ; 3) puțin pătrunzător; 4) *iron.* Mărginit la minte; *geom. unghiu obtuz* unghiu mai larg de cît un unghiu drept de 90°.” (Resmeriță 1924)) pentru ca spre jumătatea secolului al XX-lea *obtuz* să nu mai fie asociat cu *tâmpit* nici măcar pentru sensul figurat („*Obtuz, -ă* adj. (lat. *ob-túsus*, part. d. *ob-túndere*, a toci. V. *con-tuziune*). Tocít, rătunzit (Rar). *Geom. unghĭ obtuz*, mai mare de cît un unghi drept. *Fig.* Tocit, greoĭ, grosolan: *minte obtuză*.” (Scriban 1939).

BDD-V1175 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:03:37 UTC)

Asociere inversă, explicare lui *tâmpit* prin *obtuz*, ca şi în secolul al XIX-lea, lipseşte şi din dicționarele secolului al XX-lea:

i. „Tâmpit, ă adj. v. *Tâmpi*. Idiot, idioțit.” (Resmeriță 1924)

ii. „vb. tâmpi lat. *tempto* (din *tento* = a atige, a ataca – fig. Atins, țignit; înrudit cu *tânt* şi *tont*. Poate înrudit cu sl. *tup, tupoi,* adică *tocit,* dar cele 3 vorbe din ro *tâmpit, tânt, tont,* ca şi *tempto* vin din lat. *tento*” (Resmeriță 1924)

iii. „*tîmpit, -ă* adj. (d. tîmpesc) Tîmp, idiot, imbecil.” [vb. *tîmpesc* din tîmp sau vsl tompiti, sîrb. tupiti, rus. tupitĭ, *a toci*]. (Scriban 1939)

Spre ce concluzie ne duc datele lexicografice înregistrate? Dicționarul V F-R Poienar 1840, pentru fr. *obtus* propune trei echivalenți: *teşit* pentru geometrie, *tâmpit* (fig.), *turtit* (şt. nat.), dar în alte definiții foloseşte *tâmpit* pentru sensul din geometrie: *Losange* (fr.), *s. f. - pieziş unghiu, figură patru laturi, formată din doă unghiuri ascuțite şi de doă unghiuri tâmpite* (Poenar 1840). [transliterația. ns].

Dicționarul bilingv D F-R Codresco 1859 pentru fr. *obtus* propune echivalenții *teşit* (mat.), *tâmpit* (fig.), *turtit* (şt. nat.). La Costinescu 1870 avem două serii de echivalenți care nu sunt simetrice: i. sinonime – *obtuz, teşit, tâmpit* > fr. *obtus* ; ii. *tâmpit* > fr. *hébété-e*. Câtă vreme în trecerea spre fr. *obtus*, seria de sinonime amestecă *obtuz, teşit, tâmpit*, în traducerea lui *tâmpit* nu mai apare *obtus*.

Aşadar, în secolul al XIX-lea putem vorbi de o sinonimie accidentală între *obtuz* şi *tâmpit*, cu reparțiie inegală şi neuniformă de la o lucrare lexicografică la alta şi chiar în interiorul aceluiaşi dicționar. De aceea, considerăm îndreptățit să vorbim mai degrabă de o eroare lexicografică, de un fel de ***sinonimie aparentă***. Afirmația este susținută prin analiza terminologică discursivă de lipsa acestei sinonimii din textele matematice. Există şi un argument lexicografic în sprijinul afirmației noastre adus de dicționarele din secolul al XX-lea, şi anume, etimologia lui *tâmpit* care poate fi identificată în *turtit* (sl.) şi *idiot* (lat.) (Resmeriță 1924), ceea ce explică apropierea sensului spațial geometric de cel caracterial figurat.

2.2. *Sinonimie reală*

Nu întotdeauna sinonimele sunt erori, întâmplări lexicografice relativ arbitrare, ca în cazul de mai sus, ci putem avea sinonimii diacronice efective, ***sinonimii diacronice reale***, când epoci diferite utilizează termeni diferiți pentru acelaşi concept cum este cazul perechii de sinonime *corp – trup*.

Dicționarele bilingve din sec. al XIX-lea oscilează între înregistrarea cuvântului *trup* ca echivalent al lui fr. *corps* sau acceptarea, pe lângă *trup* şi a lui *corp*, însă, în expresii sau sintagme relativ fixe sau specializate. Astfel, dicționarul V F-R Poienar 1840 dă ca echivalet cuvântul *trup*, dar admite cuvântul *corp* în expresii cum ar fi *corp diplomatic*: „Corps, s.m. trup [...] *corps de noblesse*, corpul nobleții; *corps diplomatique*, corpul diplomatic [...]” [tl ns] (V F-R Poienar 1840).

Pentru D F-R Codresco 1859), singurul echivalent propus pentru fr. *Corps* este *trupu* [tl ns] (D F-R Codresco 1859).

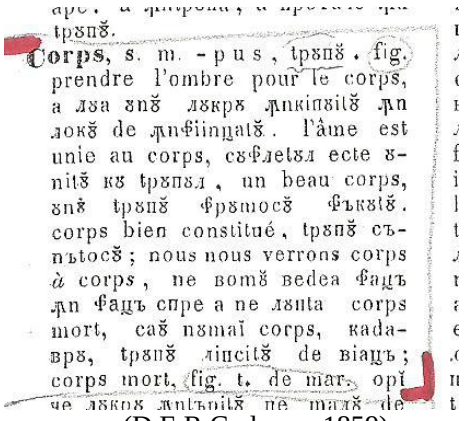
tpȣпȣ̆.
Corps, s. m. -pus, tpȣпȣ̆. fig. prendre l'ombre pour le corps, a лȣa ȣnȣ̆ лȣкpȣ ѫnкiпȣitȣ̆ ѫn лoкȣ̆ de ѫnфiinцatȣ̆. l'âme est unie au corps, cȣфлetȣл ecte ȣnitȣ̆ кȣ tpȣпȣл, un beau corps, ȣnȣ̆ tpȣпȣ̆ фpȣmocȣ̆ фъкȣtȣ̆. corps bien constitué, tpȣпȣ̆ съnъtocȣ̆; nous nous verrons corps à corps, ne вomȣ̆ вedea фaцъ ѫn фaцъ спpe a ne лȣпta corps mort, caȣ̆ nȣmaĭ corps, кadaвpȣ, tpȣпȣ̆ лiпcitȣ̆ de вiaцъ; corps mort, fig. t. de mar. opĭ
(D F-R Codresco 1859)

BDD-V1175 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:03:37 UTC)

Dicționarul din a doua jumătate a secolului al XIX-lea VR-F Costinescu 1870 înregistrează o sinonimie constantă între *corps* şi *trup*, aproape fiecare expresie fiind dublată, de exemplu: *un frumos corp, un trup frumos*.

Echivalarea *trup – corp* în dicționarul lui Costinescu 1870 merge până acolo încât explicația lui *trup* se face printr-o definire sinonimică prin simpla trimitere la *corp*.

Dicționarele din secolul al XIX-lea nu înregistrează sensul matematic. Conform acestei analize lexicografice, s-ar putea spune că *trup* nu ar fi un termen utilizat în matematică în secolul al XIX-lea sau cel puțin că nu putem afirma cu certitudine nimic despre statutul de termen matematic al lui *trup*.

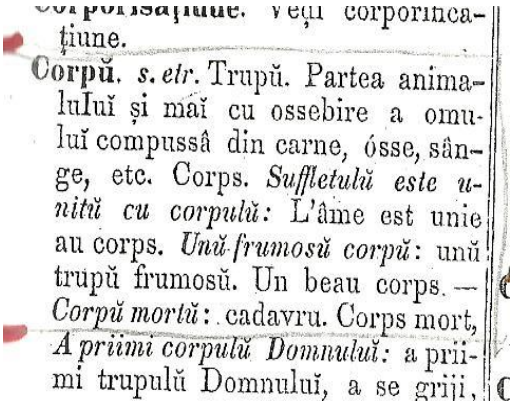
ațiune.
Corpŭ. *s. etr.* Trupŭ. Partea animaluluĭ şi maĭ cu ossebire a omuluĭ compussâ din carne, ósse, sânge, etc. Corps. *Sufletulŭ este unitŭ cu corpulŭ:* L'âme est unie au corps. *Unŭ frumosŭ corpŭ*: unŭ trupŭ frumosŭ. Un beau corps. — *Corpŭ mortŭ*: cadavru. Corps mort, *A priimi corpulŭ Domnuluĭ:* a priimi trupulŭ Domnuluĭ, a se griji,
(VR-F Costinescu 1870)

La cumpăna dintre secole, *Enciclopedia română* introduce *corp* cu mai multe sensuri specializate, printre care şi sensul matematic: „Corp (în filosofie). In fisică. In chimie. ***C. geometric*** *sau* ***solid geometric****, e o figură geometrică având cele 3 dimensiuni* [...].” (ER 1900); „Pământul, corp ceresc” (ER 1900). E de remarcat faptul că termenul matematic este sintagmatic *corp geometric* şi are un sinonim, tot sintagmatic *solid geometric*, ceea ce constituie un indiciu al noutății în limba română.

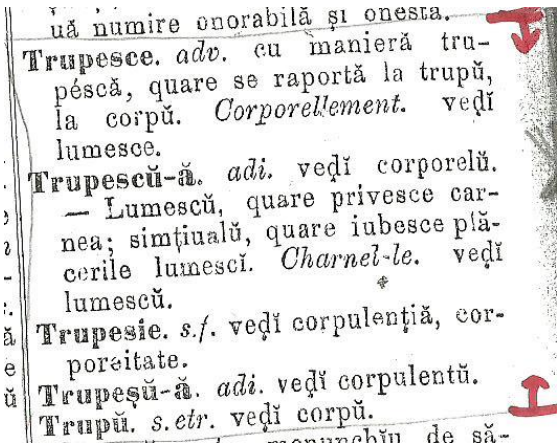
uă numire onorabilă şi onestă.
Trupesce. *adv.* cu manieră trupéscă, quare se raportă la trupŭ, la corpŭ. *Corporellement.* vedĭ lumesce.
Trupescŭ-ă. *adi.* vedĭ corporelŭ. — Lumescŭ, quare privesce carnea; simțiualŭ, quare iubesce plăcerile lumescĭ. *Charnel-le.* vedĭ lumescŭ.
Trupesie. *s.f.* vedĭ corpulență, corporeitate.
Trupeşŭ-ă. *adi.* vedĭ corpulentŭ.
Trupŭ. *s. etr.* vedĭ corpŭ.
(VR-F Costinescu 1870)

În secolul al XX-lea, termenul *corp* este înregistrat în dicționarele generale cu sensul matematic, însă nu în mod constant. De exemplu, Resmeriță reține sensul matematic: „Corp s. n. pl. *Corpuri* (lat. *corpus, corporis*). 1) Trup omenesc; [...] 3) *sciinț.* Orice substanță organică sau neorganică; [...] 5) *geom.* figură ce înfățişază un solid geometric [...]” (Resmeriță 1924), dar Scriban – nu: „Corp n., pl. *urĭ* (lat. *corpus*). Orĭ-ce substanță, organică saŭ anorganică [...] Partea materială a uneĭ ființe, trup: *corp de om* [...] *corp ceresc* [...]” (Scriban 1939). O altă caracteristică a lexicografiei secolului al XX-lea este apariția şi dezvoltarea, mai ales în a doua jumătate a sa, a dicționarelor specializate. Termenul *corp* este o prezență frecventă, în diverse dicționare, fiind un termen interdisciplinar: „*Corp*, mulțime (cu cel puțin două elemente) pe care s-au definit două operații cu următoarele proprietăți [...] inel şi grup. Ex. **Q**, **R**.” (DEŞ 1978); „Corp ceresc, ~ negru, ~ termometric, ~ galben” (DFiz 1972, DCh 1964).

În timp ce *corp* dobândeşte statut de termen şi cunoaşte o bogată interdisciplinaritate, *trup* se vede limitat la utilizare în limba comună sau pentru exprimarea unor realități specifice începutului de secol al XX-lea: „Trup s.n. (daco-gr. dela *tropos*, chip, formă). 1) Corp omenesc; 2) suprafață de moşie [...] – Şi Slavii zic *trup*, numai cu înțeles de cadavru.”

BDD-V1175 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:03:37 UTC)

(Resmeriță 1924); „Trup n., pl. *urĭ* (vsl. [bg. rus.] *trupŭ*, membru, trup, trunchĭ, cadavru). Corp, partea materială a unei ființe. Parte, bucată: *moşia, casa se compune din doŭă trupurĭ* [...]” (Scriban 1939).

O eventuală concluzie asupra statului de termen în urma analizei lexicale este infirmată de analiza discursivă. Textele matematice din secolul al XIX-lea (Pătru 1839, Pop 1852) demonstrează cu certitudine statutul de termen al lui *trup* şi sinonimia diacronică reală dintre *trup* şi *corp*.

Termenul *trup* apare chiar în titlul unui capitol, împreună cu termenii *suprafețe, linii* şi *punturi*.

Încă din primele linii ale capitolului termenul *trup* este definit, ca orice concept matematic care, odată introdus în discurs, primeşte o definiție clară: „La trup se deosebeşte între alte lucruri v o l u m u l şi s u p r a f a ț a.”. Este o definiție prin relaționare cu alte concepte matematice aflate în raport ierarhic inferior față de conceptul definit.

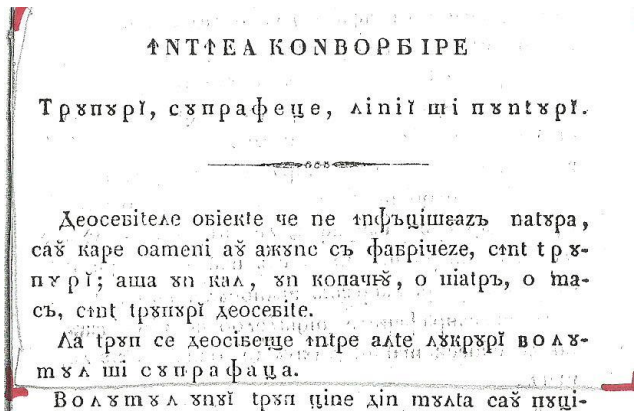

ÎNTÎEA KONBOPБIPE

Трѹпѹрĭ, сѹпрафеце, лініĭ ші пѹнтѹрĭ.

Деосебітеле обіекте че не înфъцішеазъ natѹра, саѹ каре oameni аѹ ажѹнс съ фабрічеze, сînt t р ѹ п ѹ р ĭ; аша ѹн кал, ѹн копачѣѹ, о піатръ, о масъ, сînt трѹпѹрĭ деосебіте.

Ла трѹп се деосібеще înтре алте лѹкрѹрĭ волѹтѹл ші сѹпрафаца.

Волѹтѹл ѹнѹĭ трѹп ціне дін тѹлта саѹ пѹці-

(Pătru 1839)

În textul lui Pop se remarcă o sinonimie suplimentară, aceea dintre *trup* utilizat în titlu şi *solid* utilizat în titlu şi în text, în difinirea *poliedrului* şi a *prismei*.

Analiza terminologică discursivă permite evidențierea unor termeni matematici nefixați în limbă, dar al căror statut e diferit *tâmpit, trup*, diferență identificată grație atestării în texte.

Tâmpit cu sens matematic pare a fi un calc semantic sau împrumut slav nevalidat de evoluția limbii. Împrumutul latin sau neolatin este soluția de modernizare a limbii, cu respingerea sensului „turtit” pentru „tâmpit”. Polisemantism lui *corp* este dezvoltat progresiv, de la *corp diplomatic* până la o largă interdisciplinaritate care cuprinde şi matematica, drept una dintre primele ştiințe ce împământeneşte acest termen.

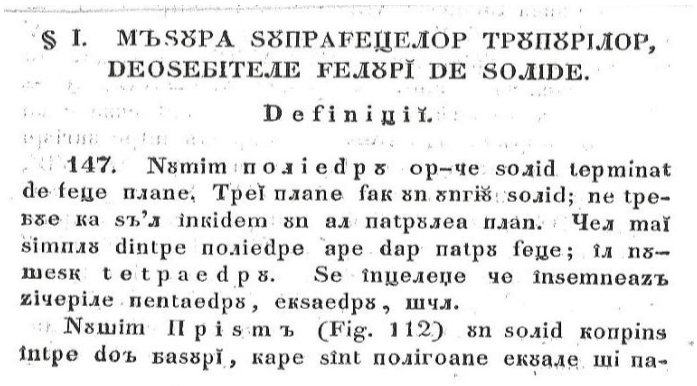

Analiza terminologică discursivă scoate la lumină diferența dintre o ***sinonimie diacronică aparentă*** sau ***falsă*** şi o ***sinonimie diacronică reală, efectivă***.

§ I. MЪSѸPA SѸПPAFEЦЕЛОР TPѸПѸPIЛОР, DEOSEБITEЛE FEЛѸPĬ DE SOЛIDE.

D e f i n i ц i ĭ.

147. Nѹmim п о л i e d p ѹ op-че solid terminat de feце плане. Треĭ плане fак ѹн ѹнгіѹ solid; не требѹе ка съ'л înкidem ѹн ал патрѹлеа план. Чел маĭ simплѹ dintpe поліedpe аре dap патрѹ feце; îл пѹшеsк t e t p a e d p ѹ. Se înцелеце че însemneazъ zічеріле пentaedpѹ, eкsaedpѹ, шчл.

Nѹшim П p i s m ъ (Fig. 112) ѹн solid копрins înтре doъ базѹрĭ, каре sînt поліgoane екѹале ші па-

(Pop 1852)

BDD-V1175 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:03:37 UTC)

3. Concluzii şi perspective

Terminologia diacronică discursivă arată cum şi dacă istoria formării terminologiilor se repetă sau nu: "adesea, viitorul seamănă cu trecutul" (Aristotel). Sunt similare problemele amenajării lingvistice actuale, ale normalizării şi standardizării, cu cele de altădată? Da – din perspectiva conflictului dintre materialul lingvistic intern şi materialul lingvistic extern. Nu – din perspectiva contextului comunicativ.

Analiza pune în evidenţă utilitatea terminologiei discursive, a perspectivei diacronice şi a diacroniei „actuale" (Coseriu) în studierea terminologiilor şi importanţa interrelaţiei dinamice dicţionare – texte, la care se adaugă cunoaşterea realităţii obiective, formale, naturale sau sociale pentru buna înţelegere şi utilizare a termenilor.

Terminologia lingvistică paradigmatică şi sintagmatică identifică mobilitatea denotativă voalată, nivelul de specializare al unui termen, sensurile recent apărute conform conceptelor subiacente.

Diacronia domenială arată parcursul de la domenii la subdomenii şi de la subdomenii la subsubdomenii. O terminologie predominant a conţinutului.

Diacronia paradigmatică arată că limba funcţionează eficient prin trecerea de la sinonimie la termeni unici, de la complex la simplu, de la închis influenţei externe la deschidere faţă de împrumuturi. O terminologie predominant semantică.

La nivel sintagmatic se realizează trecerea de la explicit la implicit terminologic şi de la implicit la explicit definiţional. O terminologie ce uneşte expresie şi conţinut, semasiologic, dar şi onomasiologic.

SURSE

Antonescu, G. M., 1862, *Dictionar Rumăn*, Buccuresci, Imprimeria Nationale a lui Stephan Rassidescu.

Codrescu, Theodoru, 1859, *Dictionariu franceso-romanu*, Iasii, Tipografia Buciumului Romanu.

Costinescu, Ion, 1870, *Vocabularu romano-francesu*, Bucuresti.

DA 1913 – *Dicţionarul limbii române*, seria veche, tomul I, Academia Română, Librăriile Socec, Biucureşti.

Diaconovich 1900 = Diaconovich, C. 1898, 1900, 1904, *Enciclopedia română publicată din însărcinarea şi sub auspiciile Asociaţiunii pentru Literatură Română şi Cultura Poporului Român*, Tomul I (A – Copenhaga), II (Copepode – Reman), III, Sibiu, Editura şi Tiparul lui W. Krafft.

Laurian şi Massimu, 1871-1876, – *Dicţionarul limbei romane*. După însărcinarea dată de Societatea Academică Română, Noua tipografie a laboratorilor români, Bucuresti.

Poenar, P., 1840, *Vocabular francezo-românesc*, Bucureşti, Tipografia Colegiului Sf. Sava.

Protopopescu, P.; V. Popescu, 1862, *Nou dictionaru portativu de toate dicerile radicale şi streine reintroduse şi introduse în limbă, coprindendu şi termeni şcientifici şi litterari*, vol. I, Bucuresci, Tipografia lui Toma Teodorescu.

Scriban, August, 1939, *Dicţionaru limbii româneşti*.

Şăineanu, Lazăr, 1899, *Dicţionar Universal al limbei române,* Scrisul românesc, Craiova.

Şăineanu, Lazăr, 1922 *Dicţionar universal al limbei române*, Craiova, Scrisul Românesc.

*

DE – *Dicţionar enciclopedic român*, vol. I−IV, 1962−1966, Editura Politică, Bucureşti.

DEX 1996 – *Dicţionar explicativ al limbii române*, coord. I.Coteanu şi L. Mareş, Editura Academiei Române,Bucureşti.

BDD-V1175 © 2014 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:03:37 UTC)

DEXI 2007– *Dicționar explicativ ilustrat al limbii române*, coord. Eugenia Dima, Editura Arc-Gunivas.
Resmeriță 1924 – *Dicționarul etimologico-semantic al limbei române*, Editura Ramuri, Craiova.
*
Asachi, G. Aga, 1836, *Elemente de matematică. Partea I. Aritmetică*, Iaşi, Tipografia Albinei, p. 208. [t.l. ns]
Culianu, N., 1890, *Cursu elementaru de algebra*, Iassi, Tipografia Națională.
Desdouits, L. M. (Pop, G. Slugerul trad.), 1850, *Elemente de aritmetcă rațională*, Bucureşti, Tipografia Colegiului Sf. Sava, p. 172. [t.l. ns]
Pătru, Moş sau învățătorul de sat, 1839, *Geometrie practică. Convorbiri asupra geometriei*, Bucureşti, Tipografia Colegiului Sf. Sava, p. 96 + 96. [t.l. ns]
D.P. (culeasă de), 1850, *Elemente de trigonometrie drept-liniară şi sferică*, Bucureşti, Tipografia Colegiului Sf. Sava, p. 172. [t.l. ns]
Pop, G. Slugerul (trad.), 1852, *Elemente de geometrie*, Bucureşti, Tipografia Colegiului Național, p. 277 + 7. [t.l. ns]

BIBLIOGRAFIE

Bidu-Vrănceanu, Angela (coord.), 2010, *Terminologie şi terminologii*, Bucureşti, Editura Universității din București.
Bidu-Vrănceanu, Angela (coord.), 2000, *Lexic comun, lexic specializat*, Bucureşti, Editura Universității din București.
Bidu-Vrănceanu, Angela, 2001, *Lexicul ştiințific interdisciplinar*, Bucureşti, Editura Universității din Bucureşti.
Bidu-Vrănceanu, Angela, 2010, *Terminologie şi terminologii*, Bucureşti, Editura Univesității din București.
Bertaccini, Franco, Alessandra Matteucci, 2006, „La terminologie d'entreprise et ses contextes d'usage", în *Mots, termes...*, p. 317−327.
Contente, Madalena, 2006, „Termes et textes: la construction du sens dans la terminologie médicale", în *Mots, termes...*, p. 453−467.
Cuniță, Alexandra, 2009, „Termenul ca semn lingvistic", *Analele Universității „Dunărea de Jos" din Galați,* XXIV, II, 1(2), p. 328−337.
Cabré, Maria Teresa, 1998, *La terminologie. Théorie, méthode et applications*, Ottawa / Paris, Les Presses de l'Université d'Ottawa / Masson et Armand Colin Editeurs.
Cabré, Maria Teresa, Judit Freix, Mercè Lorente, Carles Tebé (eds), 2001, *Textos de terminólogos de la escuela rusa*, Institut Universitari de Lingüística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona.
Depecker, Loïc, 2002, *Entre signe et concept: éléments de terminologie générale*, Paris, Presses Sorbonne Nouvelle.
Desmet, Isabel, 2006, „Variabilité et variation en terminologie et langues spécialisées: discours, textes et contextes", în *Mots,termes...*, p. 235−249.
Durieux, Christine, 2006, „Le contexte: filtre ou membrane?", în *Mots, termes...*, p. 121−129.
Elimam, Abdeljbil (Abdou), 2006, „Entre prototypisation et mise en discours: les enjeux du sens", în *Mots, termes...*, p. 109−121.
Gaudin, François, 2003, – *Socioterminologie.Une approche sociolinguistique de la terminologie*, De Boeck et Larcier, Editions Duculot, Bruxelles.
Hunga Ntumba, Willy, 2006, „La créativité lexicale du francais en Republique Democratique du Congo: un cas d'analyse lexicale en contexte", în *Mots, termes...*, p. 513−525.

BDD-V1175 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:03:37 UTC)

Larrivée, Pierre, 2008, *Une histoire du sens.Panorame de la sémantique linguistique depuis Bréal*, P.I.E., Peter Lang, Bruxelles.
Lino, Teresa, 2006, „Contextes et néologie terminologique dans le domaine médicale", în *Mots,termes,..*, p. 509−515.
Losee, Robert M., 1995, „The Development and Migration of Concepts from Donor to Borrower Disciplines: Sublanguage Term Use in Hard & Soft Sciences", în *Proceeding of the Fifth International Conference on Scientometrics and Informetrics*, Chicago, June 1995, p. 265−274.
Rastier, François, 1995, „Le terme : entre ontologie et linguistique", *Banque des mots*, 7, p. 35−65.
Mejri, Salah, 2006, „La reconnaissance automatique des néologismes de sens", în *Mots, termes...*, p. 545−559.
Mots, termes... 2006 – *Mots, termes et contextes*, sous la direction de D. Blampain, Ph. Thoiron, Marc Van Campenhoudt, Editions des archives contemporaines et Agence Universitaire de la Francophonie, Paris.
Munteanu, Cristinel, 2010, „Problema *terminologiei* în concepția lingvistică a lui Eugeniu Coşeriu", *Analele Universității „Dunărea de Jos" din Galați*, XXIV, III, 1 (3), *Lexic comun / Lexic specializat*, Editura Europlus, Galați, p. 66−76.
Sader Ferghali, Lina, 2006, „La presse vue à travers Néoscope quand les contextes médiatiques sont mis au service de la néologie", în *Mots, termes...*, p. 525−535.
Said, Mosbah, 2006, „Le stéréotype, du mot au concept: saisies à travers les contextes", în *Mots, termes...*, p. 651−661.
Toma, Alice, 2006, *Lingvistică şi matematică. De la terminologia lexicală la terminologia discursivă*, Bucureşti, Editura Universității din Bucureşti.
Toma, Alice, 2009, *Pragmatique informationnelle du discurs scientifique*, Editura Universității din Bucureşti.
Trurnit Verbic, Renate, 2006, „L'incidence du contexte sur la traduction médicale", în *Mots, termes...*, p. 483−497.

THE QUESTION IS IF „OBTUZ" ANGLE WAS „TÂMPIT" IN 19th c. A TERMINOLOGICAL APPROACH

(*Abstract*)

Diachronic discursive terminology shows how and if history repeats itself in the formation of terminologies, because „often, the future resembles the past" (Aristotle). Are the planning problems of the current language and the standardization the same in the nineteenth and twentieth centuries? Yes − continuity, in terms of conflict between internal and external linguistic material. No − the innovation, in terms of communication context.

The phenomenon of continuity − innovation has a special place for pairs of synonyms. We take as a case study the pair *tâmpit* "stupid" − *obtuz* "obtuse" and *corp* "body" − *trup* "body".

Tâmpit with mathematical sense seems to be a semantic calc, Slavic, invalidated by the evolution of language. Polysemy of the *corp* grows gradually over the two centuries.

BDD-V1175 © 2014 Editura Universității din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:03:37 UTC)